

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Dr. Fekecs Gyula:
Titkos információgyűjtés avagy titkos adatszerzés?

A 2003. július 1-jén hatályba lépett, az „új” büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény, a korábbi büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény több rendelkezését módosította, valamint új jogintézményeket is megfogalmazott.

Cikkemben nem a két törvény változásait kívánom összehasonlítani, mivel ezzel a kérdéssel már több szerző is foglalkozott, sőt már ilyen tartalommal tankönyvek is jelentek meg, hanem egy merőben új büntetőeljárás jogintézményt óhajtok bemutatni, és összehasonlítani a hozzá nagyon hasonló módszerekkel és eszközökkel bírói, a rendőrségi törvénnyel szabályozott bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtéssel (röviden: titkos információgyűjtés, TIGY).

Vajon melyik új jogintézménye lehet az „új” büntetőeljárás törvénynek az, amelyik a titkos információgyűjtéshez hasonlatos? A választ úgy gondolom mindenki tudja, aki az új törvényi szabályozást ismeri: a törvény IX. Fejezetének V. Címében szabályozott Bírói engedélyhez kötött titkos adatszerzés (röviden: titkos adatszerzés, TASZ).

A cikkem alapját képező téma azért hálátlan és nehéz feladat publikálás szempontjából, mivel – ahogy a címük, megfogalmazásuk is tükrözi – egyfajta titkosság jellemzi ezeket, illetve az ezen szabályozás mögött lévő ügyeket. A rendőrségi törvény (Rtv) és a büntetőeljárásról szóló törvény (Be) érintett részei is visszanyúlnak egy közös jogszabályhoz, az államtitokról és a szolgálati titokról szóló törvényhez, amely mindkét „eljárás” – nevezetesen a TIGY és a TASZ – alapját képezi, ugyanis mindkét jogszabályi felhatalmazás alapján végzett információgyűjtés és adatszerzés során keletkezett adatok, információk államtitoknak minősülnek.

Éppen ebből kifolyólag példákkal nem lehet szemléltetni a jogszabályi rendelkezések helyességét vagy hibáit, de a konkrét munkák során szerzett általános szintű tapasztalatok, úgy gondolom, megoszthatóak.

Csak a teljesség igényét szem előtt tartva jegyzem meg, hogy titkos információgyűjtést nem csak és kizárólag a rendőrség egyes szervei végezhetnek, hanem a társszervek is, úgymint a titkosszolgálatokról rendelkező törvény hatálya alá tartozó intézmények, amelyek esetében az engedélyezési eljárás más, ugyanis ezen szerveknél nem bírói, hanem igazságügy-miniszteri engedélyhez kötött a titkos információgyűjtés.

A társadalom egésze számára fontos elvárás, hogy a bűnügyi felderítést végző szervek az elkövetett bűncselekményeket és az azokat elkövető személyeket felderítsék, az elkövetni szándékozott bűncselekményt megelőzzék, valamint a megkezdett, de még be nem fejezett bűncselekmény elkövetését megszakítsák. A bűncselekményeket elkövető személyek felderítéséhez értendő az ismeretlen elkövető kilétének megállapítása, az ismertté vált, de szökésben lévő, körözés alatt álló elkövető tartózkodási helyének megállapítása is.

A bűncselekmények felderítésére kétféle jogi lehetőség kínálkozik: a büntetőeljárás törvény alapján szabályozott büntetőeljárás keretében való felderítés, mint nyílt eljárás (és most már ugyanezen törvény felhatalmazása alapján a büntetőeljárással

párhuzamosan végezhető TASZ), valamint a felderítő szervek tevékenységét szabályozó törvényi felhatalmazások alapján végezhető titkos információgyűjtés, mint titkos eljárás.

Az utóbbiak számos alkotmányjogi kérdést vetnek fel, hiszen Alkotmányban szabályozott jogokat érintenek (magántitok védelméhez való jog, magánlakás sérthetlenségéhez való jog). Éppen ezért a törvénynek kell biztosítania, hogy e jogok korlátozására csak a törvényben meghatározott esetekben és feltételek fennállása esetén kerüljön sor.

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény rendelkezései szerint

63 §. (1) *A Rendőrség bűncselekmény elkövetésének megelőzésére, felderítésére, megszakítására, az elkövető kilétének megállapítására, elfogására, körözött személy felkutatására, tartózkodási helyének megállapítására, bizonyítékok megszerzésére, valamint a büntetőeljárásban részt vevők és az eljárást folytató hatóság tagjainak, az igazságszolgáltatással együttműködő személyek védelme érdekében - törvény keretei között - titokban információt gyűjthet.*

69. § (1) *A Rendőrség bírói engedéllyel a 63. § (1) bekezdésében meghatározott bűnüldözési célból a súlyos bűncselekmények esetében*

a) magánlakást titokban átkutathat (titkos kutatás), az észlelteket technikai eszközzel rögzítheti;

b) magánlakásban a történeteket technikai eszköz segítségével megfigyelheti és rögzítheti;

c) levelet, egyéb postai küldeményt, valamint a telefonvezetéken vagy azt helyettesítő távközlési rendszerek útján továbbított közlés tartalmát megismerheti, azt technikai eszközzel rögzítheti;

d) az Interneten vagy más számítástechnikai úton történő levelezés (E-mail) során keletkezett adatokat és információkat megismerheti és felhasználhatja.

(2) *Az (1) bekezdés c)-d) pontjában meghatározott eszközök alkalmazása során gyűjtött, a titkos információgyűjtés alapjául szolgáló eljárásban nyilvánvalóan nem érintett személyekre vonatkozó adatokat haladéktalanul meg kell semmisíteni, azok a továbbiakban nem kezelhetők és nem használhatók fel.*

(3) *A Rendőrség az (1) bekezdésben felsorolt titkos információgyűjtésre szolgáló eszközöket és módszereket (a továbbiakban: különleges eszközök) az ott meghatározottak szerint alkalmazhatja a bűncselekmény gyanúja miatt körözött személy felkutatására, továbbá, ha az (1) bekezdésben nem említett bűncselekmény*

a) a nemzetközi bűnüldözéssel kapcsolatba hozható,

b) gyermekkorú ellen irányul,

c) sorozatban vagy szervezett elkövetéssel valósul meg,

d) a kábítószerrel vagy kábítószernek minősülő anyaggal kapcsolatos,

e) pénz- vagy értékpapír-hamisítással kapcsolatos,

f) fegyveres elkövetéssel valósul meg,

g) terror vagy terror jellegű,

h) a közbiztonságot súlyosan megzavarja.

Tehát a törvény rendelkezése alapján, a törvényben meghatározott bűnüldözési célból, és csak akkor van helye a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtésnek, ha

súlyos bűncselekmény elkövetése előzhető-, szakítható meg, deríthető fel, stb. Hogy melyik bűncselekmények minősülnek súlyosnak, arra ugyancsak az Rtv. 97. § (1) bekezdés i) pontja adja meg a választ: *az a büntett, amelyet a törvény 5 évi, vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel fenyeget.*

Azaz, ha egy felderíteni kívánt bűncselekmény (büntett) büntetéseként a Büntető Törvénykönyv adott bűncselekményét szabályozó törvényi tényállásában a jogalkotó legalább öt évi szabadságvesztéssel fenyegeti büntetni az elkövetőt, akkor a TIGY ezen módja a törvényben meghatározott engedélyezési eljárást követően alkalmazható.

Amennyiben a bűncselekmény

- a) a nemzetközi bűnüldözéssel kapcsolatba hozható,
- b) gyermekkorú ellen irányul,
- c) sorozatban vagy szervezett elkövetéssel valósul meg,
- d) a kábítószerrel vagy kábítószernek minősülő anyaggal kapcsolatos,
- e) pénz- vagy értékpapír-hamisítással kapcsolatos,
- f) fegyveres elkövetéssel valósul meg,
- g) terror vagy terror jellegű,
- h) a közbiztonságot súlyosan megzavarja,

ezekben az esetekben nem szükséges, hogy a felderíteni szándékozó bűncselekmény a törvényi értelmezés alapján súlyosnak minősüljön, mert ezekben a taxatív esetekben a súlyosság fokára tekintet nélkül lehetőség van a különleges eszközök alkalmazására.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény rendelkezései szerint

200. § (1) *Az ügyész és a nyomozó hatóság bírói engedély alapján az elkövető kilétének, tartózkodási helyének megállapítása, elfogása, valamint bizonyítási eszköz felderítése érdekében a nyomozás elrendelésétől a nyomozás iratainak ismertetéséig az érintett tudta nélkül*

- a) *a magánlakásban történeteket technikai eszközzel megfigyelheti és rögzítheti,*
- b) *levelet, egyéb postai küldeményt, valamint telefonvezetéken vagy más hírközlési rendszer útján továbbított közlés tartalmát megismerheti, és azt technikai eszközzel rögzítheti,*
- c) *a számítástechnikai rendszer útján továbbított és tárolt adatokat megismerheti és felhasználhatja (a továbbiakban: titkos adatszerzés).*

(2) *Az ügyész és a nyomozó hatóság a nyomozás elrendelését követően a bírói engedélyhez kötött titkos adatszerzést e törvény alapján végzi.*

(3) *E cím rendelkezései nem érintik a nyomozás elrendelését megelőzően a bírói, illetőleg az igazságügyminiszteri engedélyhez kötött titkos információgyűjtést; e tevékenységet a külön törvényekben meghatározottak szerint az erre feljogosított szervezetek a rájuk irányadó szabályok szerint végzik.*

(4) *Ha a nyomozás elrendelését megelőzően külön törvény alapján a bíró, illetőleg az igazságügyminiszter által engedélyezett titkos információgyűjtés végrehajtása során az ügyben a nyomozást elrendelik, a titkos információgyűjtést a továbbiakban csak e törvény szerint mint titkos adatszerzést lehet folytatni.*

201. § (1) *Titkos adatszerzésnek akkor van helye, ha az eljárás*

- a) *ötévi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő szándékos, továbbá*

b) országhatáron átnyúló bűnözéssel kapcsolatos,
c) kiskorú ellen irányuló,
d) sorozatban vagy szervezett elkövetéssel megvalósuló (ideértve az üzletszerűen, bűnszövetségben vagy bűnszervezetben történő elkövetést is),
e) kábítószerrel vagy kábítószernek minősülő anyaggal kapcsolatos,
f) pénz- vagy értékpapír-hamisítással kapcsolatos,
g) fegyveresen elkövetett,
bűncselekmény vagy ilyen bűncselekmény kísérletének, illetőleg előkészületének gyanúja miatt folyik.

(2) Ha a nyomozást az ügyész végzi [28. § (4) bek. e) pont, 29. §, 474. § (2)-(4) bek.], titkos adatszerzésnek az (1) bekezdésben fel nem sorolt bűncselekmény miatt is helye van.

(6) Titkos adatszerzésnek a 201. §-ban és az (1)-(5) bekezdésben meghatározott esetekben is csak akkor van helye, ha megalapozottan feltehető, hogy más módon a bizonyíték beszerzése kilátástalan, vagy aránytalanul nagy nehézséggel járna, és a titkos adatszerzéssel a bizonyíték beszerzése valószínűsíthető.

Az új büntetőeljárás törvény meghatározza azok körét, akik a bírói engedélyhez kötött titkos adatszerzést végezhetik: az ügyész és a nyomozó hatóság, vagyis a tv. 36. §-a alapján a Rendőrség, a Vám- és Pénzügyőrség, a Határőrség.

Meghatározza az alkalmazható eszközöket, valamint azt, hogy mikor van helye ezen eszközök alkalmazásának.

Az eszközök és az eszközök alkalmazásának lehetőségei nagyjából megegyeznek a TIGY és a TASZ szabályozásában, azonban egy-két eltérés mégis akad, nevezetesen

1. Az Rtv. rendelkezései szerint titkos információgyűjtésre főszabályként súlyos bűncselekmények (büntettek) esetén van lehetőség, míg a Be. öt évi vagy annál súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmény elkövetésekor teszi lehetővé a titkos adatszerzés folytatását. Tartalmát tekintve mindkét szabályozás teljesen megegyezik, hiszen az Rtv. értelmező rendelkezése a súlyos bűncselekmény alatt büntettet ért, amely szándékos elkövetést feltételez, és amelyet a törvény 5 évi vagy annál súlyosabb szabadságvesztéssel fenyeget. Mindössze a jogalkotó használt ugyanarra a tartalomra két különböző megfogalmazást.
2. A Be. 201. § (1) bekezdés b) pontja kiegészítő lehetőségként – amennyiben a büntetőeljárás alapjául szolgáló bűncselekmény nem öt évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő – az országhatáron átnyúló bűnözéssel kapcsolatos büntetőügyek felderítésére is lehetővé teszi a titkos adatszerzést. Az Rtv. 69. § (3) bekezdés a) pontja a „nemzetközi bűnözéssel kapcsolatba hozható” elkövetést rögzíti. Nyilvánvaló, hogy mindkét megfogalmazás tartalmilag itt is azonos.
3. A Be. 201. § (1) bekezdés c) pontja további kiegészítő lehetőségként a kiskorú ellen irányuló büntettek felderítését is elő kívánja segíteni a titkos adatszerzéssel. Titkos információgyűjtés keretében az Rtv. 69. § (3) bekezdés b) pontja értelmében a gyermekkori ellen irányuló bűncselekmények felderítésében alkalmazható.

4. Eltérés a két törvény szabályozásában, hogy az Rtv. 69. § (3) bekezdés g) és h) pontjaiban a titkos eljárást lehetővé teszi a terror vagy terror jellegű, valamint a közbiztonságot súlyosan megzavaró bűncselekmények felderítésére is.
5. A Be. 200. § (1) bekezdés a)-c) pontjai sorolják fel azokat az eszközöket, amelyek bírói engedéllyel alkalmazhatók a titkos adatszerzés során. Ezek ugyanúgy, mint a TIGY különleges eszközei, az Alkotmányban megfogalmazott jogok sérelmét eredményezik. Kiemelést érdemel, hogy a taxatív felsorolásból valami oknál fogva kimaradt a titkos házkutatás lehetősége. Az Rtv. lehetőséget teremt a TIGY során arra, hogy a nyomozó hatóság magánlakást titokban átkutasson, az ott észlelteket technikai eszközzel rögzítse. Úgy gondolom, ezen eszköz lehetőségének elmaradása az „új” büntetőeljárásról rendelkező törvényben súlyos hiba a jogalkotó részéről, melyet a lehető legrövidebb időn belül pótolni kellene. A 200. § (1) bekezdés a) pontja a magánlakásban történtek megfigyeléséhez és rögzítéséhez szükséges technika elhelyezését jelenti, a kutatást azonban nem engedélyezi. A magánlakásba történő behatoláshoz az Rtv. és a Be. alapján sem kell külön engedély.

A Be. 201. § (2) bekezdése alapján, amennyiben a nyomozást az ügyész (ügyészségi nyomozó, katonai ügyész) végzi, úgy a 201. § (1) bekezdésében fel nem sorolt bűncselekmény miatt is helye van a titkos adatszerzésnek.

A Be. 202. §-a meghatározza azt a személyi kört, akikkel szemben a titkos adatszerzés alkalmazható:

- elsősorban a gyanúsítottal, illetve azzal a személlyel szemben, aki a bűncselekmény elkövetésével a nyomozás adatai alapján gyanúsítható;
- azokkal a személyekkel szemben, akik a gyanúsítható személlyel bűnös kapcsolatot tartanak fent;
- bizonyos esetekben az ügyben eljáró ügyvéddel szemben, valamint
- a lelkésszel, egyházi személlyel szemben, aki titoktartási kötelezettségére hivatkozva tagadta meg a tanúvallomást, valamint az olyan személyekkel szemben, akik a törvény által nyújtotta lehetőséggel élve tagadták meg a tanúvallomást.

Az Rtv. és a Be. engedélyezési szintje azonosnak nevezhető, ha úgy fogalmazunk, hogy mind a titkos információgyűjtés, mind pedig a titkos adatszerzés bírói engedélyhez kötött.

A titkos információgyűjtés során alkalmazni kívánt különleges eszközök igénybevételét az engedélyt kérő nyomozó hatóság székhelye szerint illetékes helyi bíróságnak a megyei (fővárosi) bíróság elnöke által kijelölt bírója engedélyezi. Sürgősségi elrendelés esetén – amennyiben a különleges eszköz alkalmazásának engedélyezése olyan késedelemmel járna, amely sértené a bűnüldözés eredményességéhez fűződő érdeket – a nyomozó hatóság vezetője 72 óra időtartamra elrendelheti a különleges eszköz alkalmazását az engedélyezés iránti kérelem bíróságra történő egyidejű benyújtásával.

A titkos adatszerzés engedélyezéséről a bíróság (nyomozási bíró) az ügyész indítványára határoz. Itt is lehetőség van sürgősségi vagy a Be.-ben szereplő törvényhely megfogalmazása szerint halaszthatatlan elrendelésre, amennyiben az engedélyezés olyan késedelemmel járna, amely a titkos adatszerzés sikerét veszélyeztetné. Ebben az esetben az ügyész ugyancsak 72 óra időtartamra elrendelheti a titkos adatszerzést az indítvány bíróságra történő egyidejű előterjesztésével.

A TIGY és a TASZ egyik éles különbsége a különleges eszközök alkalmazásának időtartamában rejlik. Ugyanis míg az Rtv. 71. § (3) bekezdése értelmében a bíró a különleges eszköz alkalmazását esetenként legfeljebb 90 napra engedélyezheti, illetőleg újabb kérelemre 90 nappal meghosszabbíthatja, addig a Be. 203. § (5) bekezdése alapján a TASZ legfeljebb 90 napra engedélyezhető, amely ismételt indítványra *egy alkalommal* legfeljebb 90 napra meghosszabbítható. Első olvasatra a két szabályozás azonosnak tűnik, azonban a Be. szabályozásában a hosszabbítás esetén a jogalkotó beillesztette az „egy alkalommal” kifejezést. Ebből az következik, hogy amíg az Rtv. alapján végzett TIGY során alkalmazott különleges eszközök tulajdonképpen annyiszor 90 napra engedélyezhetőek, ahányszor a bíró arra engedélyt ad, addig a Be. szerinti TASZ mindent összevetve – hosszabbítással együtt – maximum 180 napig végezhető.

Ennél a kérdéskörnél maradva a gyakorlatban gyakran felmerül a kérdés: Mi történjen akkor, ha a titkos adatszerzés keretén belül 180 napot meghaladóan is indokolt lenne a különleges eszköz alkalmazása? Egyes vélemények szerint újabb elrendelésre irányuló indítvány előterjesztésével ismét megnyílik a 2 x 90 napos határidő a titkos adatszerzésre. Jómagam ezt a véleményt nem osztom – holott számomra is egyértelmű, miszerint a bűnügyi felderítő tevékenységet ez nagy mértékben segíti -, mert amennyiben a törvényalkotó szándéka az lett volna, hogy huzamos, 180 napot meghaladóan is lehetővé tegye a titkos adatszerzést, akkor nem fogalmazta volna bele a jogszabályi rendelkezésbe az egy alkalommal kifejezést. Mindenesetre érdemes volna elgondolkodni azon, hogy összhangba kellene hozni az Rtv. TIGY rendelkezéseit a Be. által szabályozott TASZ rendelkezéseivel, mert a kettő alkalmazása szinte teljesen megegyező vagy megegyezőnek kellene, hogy legyen.

Az új Be. hatályba lépéséig a nyomozó hatóság (Rendőrség) a törvényben meghatározott esetekben a büntetőeljárás megindítása előtt, valamint a büntetőeljárás megindítása után is, azzal párhuzamosan folytathatott titkos információgyűjtést. Mi a helyzet 2003. július 1-je után? A Be. 200. § (1) bekezdése alapján a titkos adatszerzésre *a nyomozás elrendelésétől a nyomozás iratainak ismertetéséig* van lehetőség.

A nyomozás elrendelése határozattal történik. A Be. szabályoz azonban olyan eseteket is, amikor a nyomozást még nem rendelik el alakszerű határozattal, de késedelmet nem tűró okból az ügyész vagy a nyomozó hatóság nyomozati cselekményt végez vagy bizonyítási cselekmények elvégzését rendeli el. Nyilvánvaló, hogy a nyomozás megindult, de annak határozattal történő elrendelésére nem került sor. Ebben az esetben kérdésként merül fel, hogy lehetőség van-e titkos adatszerzés engedélyezésére? Álláspontom szerint a jogszabály kiterjesztő értelmezését jelentené, ha az el nem rendelt, de folyamatban lévő nyomozásban is lehetőség lenne a titkos adatszerzésre. A TASZ kényes, alkotmányos és személyiségi jogokat sértő eljárás, amely szigorúan csak a törvény szoros értelmezése mellett végezhető. Egyébiránt a törvény kifejezetten az

elrendelés nyelvtani kifejezést használja és nem a nyomozás megindulásától, hanem a nyomozás elrendelésétől adja meg a lehetőséget a titkos adatszerzésre. Ezt a gondolatot továbbfűzve arra a következtetésre jutok, mely szerint ilyen esetben az ügyész sem jogosult a 72 óra időtartamú halaszthatatlan elrendelésre azért, mivel az ügyésznek kötelessége megvizsgálni, hogy a nyomozás elrendelése határozattal megtörtént-e vagy sem. Természetesen a nyomozás ezen szakaszában az Rtv. alapján helye van titkos információgyűjtésnek a nyomozás határozattal történő elrendeléséig.

A Be. 200. § (2) bekezdése nyomatékosan rögzíti, hogy a nyomozás elrendelését követően a titkos adatszerzést a büntetőeljárásról szóló törvény alapján kell végezni. Ezzel tulajdonképpen szűkül a TIGY alkalmazási területe, hiszen a nyomozás elrendelésétől az ügy iratainak ismertetéséig TASZ-t kell végezni. A TIGY alkalmazására így a nyomozás elrendelését megelőzően, valamint a nyomozás iratainak ismertetését követően, a büntetőeljárás ügyészi és bírói szakában van lehetőség. Tehát ezek ismeretében elképzelhető, hogy a nyomozó hatóság titkos információgyűjtést indít egy bűncselekmény felderítésére, majd ennek eredménye alapján büntetőeljárás indul, amellyel párhuzamosan titkos adatszerzést kezdeményeznek, majd a nyomozás iratainak ismertetését követően ismét titkos információgyűjtést végeznek, de ekkor már a büntetőeljárással párhuzamosan, úgymint ahogy a nyomozási szakban a titkos adatszerzést végezték.

Cikkem végére hagytam egy általam érdekesnek talált kérdés vizsgálatát. Ez pedig a körözött – elfogató parancs hatálya alatt álló – személyek elfogását szabályozó titkos információgyűjtés és titkos adatszerzés lehetőségeit jelenti.

Az Rtv. 69. § (3) bekezdése szerint: *„a Rendőrség az (1) bekezdésben felsorolt titkos információgyűjtésre szolgáló eszközöket és módszereket az ott meghatározottak szerint alkalmazhatja a bűncselekmény gyanúja miatt körözött személy felkutatására.*

Hazánkban valakit körözni, valaki ellen elfogató parancsot kibocsátani nem csak bűncselekmény gyanúja alapján lehet, hanem lehet például azért is, és valljuk be őszintén, hogy elég gyakori jelenségről van szó, mert nem kezdte meg jogerős szabadságvesztés büntetésének letöltését. A jelenleg hatályos szabályozás értelmében, mivel az ilyen személy bűncselekményt, sőt még szabálysértést sem valósít meg, ezért vele szemben tartózkodási helyének megállapítása érdekében, felkutatása és elfogása érdekében és ezzel a jogerős bírósági ítéletnek érvényt szerezni nincs lehetőség. Pedig véleményem szerint a társadalom számára semmivel sem jelent nagyobb veszélyt egy bűncselekmény gyanúja miatt körözött személy, mint egy olyan, akit a bíróság jogerősen letöltendő szabadságvesztésre ítélt, és nem kezdte meg büntetése végrehajtását. Sőt! Úgy gondolom, az Rtv. rendelkezéseit kellene úgy módosítani, hogy az ilyen személyek felkutatására és elfogására is alkalmazható legyen a titkos információgyűjtés, vagy olyan újabb törvényi tényállást kellene alkotni az ilyen személyek cselekményére, amely alapján a jelenlegi szabályozás mellett lehetővé válna a titkos információgyűjtés alkalmazása.

A Be. 200. § (1) bekezdése az elkövető kilétének, tartózkodási helyének megállapítása, elfogása érdekében lehetővé teszi a titkos adatszerzést.

Gondolkodjunk egy kicsit! Az Rtv. rendelkezése szerint titkos információgyűjtés végezhető a bűncselekmény gyanúja miatt körözött személy felkutatására. Ha valakit bűncselekmény gyanúja miatt köröznek, akkor ez feltételez egy büntetőeljárást. Na mármint, ha büntetőeljárás van folyamatban, akkor a Be. 200. § (1) bekezdése, valamint (2) bekezdése alapján a nyomozás elrendelésétől a nyomozás iratainak

ismertetéséig titkos adatszerzést kell végezni, azaz TASZ keretében kell a bűncselekmény gyanúja miatt körözött személyt felkutatni, elfogni. Figyelemre méltó az is, mely szerint a Be. nem bűncselekmény gyanúja miatt körözött személyről rendelkezik, de még nem is csak körözött személyről! Mindössze azt határozza meg, hogy az elkövető kilétének, tartózkodási helyének megállapítása, elfogása érdekében alkalmazható a TASZ. Ennek alapján elképzelhető-e, hogy egy konkrét bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható, de még nem körözött személlyel szemben rendel el a bíróság titkos adatszerzést? Véleményem szerint igen. Úgy gondolom, hogy a törvényalkotó nyilván nem véletlenül nem említ körözött személyt, ezzel szélesítve a TASZ alkalmazásának lehetőségét. Ugyanis egy bűncselekmény elkövetése miatt körözött személy tartózkodási helyének megállapítása, elfogása érdekében – mivel ez szűkebb kategóriát jelöl – ugyanúgy alkalmazható a TASZ, mint a nyomozás adatai alapján megállapítható, elkövetőként számításba jöhető – még nem körözött - személlyel szemben. Hiszen egy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy körözését akkor indokolt elrendelni, ha a felkutatására tett intézkedések eredménytelenek maradtak. A bűnügyi munka során azonban szükséges lehet, hogy a bűncselekmény elkövetésével számításba jöhető elkövető felkutatását már úgy kezdje meg a rendőrség, hogy ezzel párhuzamosan titkos adatszerzést folytat.

Visszatérve az Rtv. ilyen irányú rendelkezésére: akkor mikor van lehetőség az ott megfogalmazottak szerint bűncselekmény gyanúja miatt körözött személy felkutatására titkos információgyűjtést alkalmazni, ha ez már önmagában feltételez egy folyamatban lévő büntetőeljárást? Véleményem szerint erre akkor adódik lehetőség, ha vádemelési javaslattal küldi meg az ügyet a nyomozó hatóság az ügyészségnek. Tehát ebben az esetben is ezen törvényhely alapján lehetőség van TIGY folytatására ügyészi és bírói szakban.

Összegzésként megállapítható, hogy a nyomozó hatóságok számára biztosított titkos eljárások nélkül a mai világban, a megváltozott, intellektuális, erősen konspiratív vá vált bűnözéssel szemben a hagyományos nyílt eljárásokkal nem lehet eredményesen felvenni a „versenyt”. A társadalom számára tehát mindenképpen szükséges és fontos a titkos eljárások jogszabályi biztosítása a rafinált, egyre tökéletesebb elkövetési módszereket, eszközöket alkalmazó bűnözőkkel szemben, hiszen ezen eljárásokkal szerezhető eredmények, bizonyítékok ereje elvitathatatlan. Mivel azonban a titkos eljárások az Alkotmányban megfogalmazott jogokat érintenek és sértenek, ezért a legmagasabb jogszabályi szinten, törvényekben indokolt ezek jogi szabályozása. A nyomozó hatóságoknak pedig nem csak lehetősége, hanem kötelessége, hogy ezen módozatokkal éljen. A titkos eljárás nyújtotta lehetőségekkel való visszaélés úgy gondolom kizárt, éppen ezt hivatott szolgálni a külső engedélyezési szint (TASZ esetében ügyész indítványára nyomozási bíró, TIGY esetében az erre kijelölt bíró, azaz a független bíróságok engedélyeznek). E mellett minden ilyen eljárásban érintett hivatalos személy és vezető felelőssége, hogy szigorúan, a törvény szellemében járjon el, a kiterjesztő értelmezéstől tartózkodjék, ne a minden áron való felderítés, az elkövető minden áron való elfogása hajtja.

Úgy érzem, a törvényalkotó felismerte a titkos eljárásokban rejlő lehetőségeket, amikor az „új” büntetőeljárásról szóló törvényben eddig nem létező új jogintézményt kodifikált, nevezetesen a bírói engedélyhez kötött titkos adatszerzést.

jogi hírek

interjúk

publikációk

vitafórum

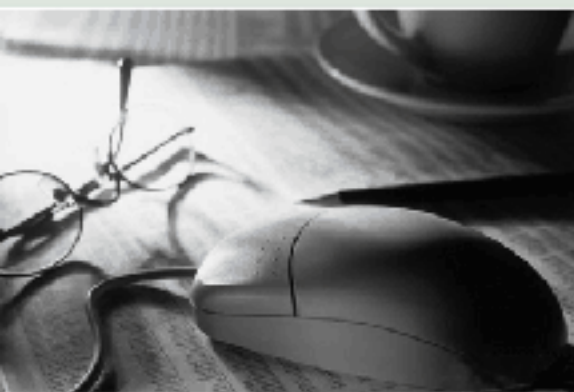
szaknévsor

jogi szakkönyv-katalógus

jogi állásbörze

szakmai rendezvények

heti hírlevél

országos ügyvédi szaknévsor

magyar, angol és német nyelven

ügyfél keres ügyvédet szolgáltatás